UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Plus valere quod agitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

ſe accuſetur criminaliter, vt hic.gl.tamen cõtradicit. ad ll.in con-
trarium allegatas non reſpondet, ꝛ ideo diſtingue multum not.ſe-
cundum Ja.de Are.ꝛ Cy.hic, qui recitat eum multum ſolemniter,
Aut quis vult dicere falſum contra ipſum criminoſum, ꝛ poteſt ci-
uiliter, vel criminaliter agendo, vel excipiendo, prout vult, vt d.l.
damus.ꝛ l.fi. Aut contra alium, tamen redundaret in preiudicium
criminoſi, ꝛ tunc aut criminoſus principalis viuit, ꝛ non poteſt de
hoc principaliter ciuiliter cognoſci, niſi prius criminoſus accuſe-
tur, ꝛ cõuincatur, vt hic. Aut eſt mortuus principalis criminoſus,
ꝛ tunc ſecus, vt l.j.§.vbi cauſe fiſcales que probat hanc diſtinctio-
8 nem, vide gl.iſtam, ꝛ eam no. ¶ Opp.quod caſus aliter † debet pro-
bari quam per inſtrumentum, vt l.ſi creditor.§.de pig.actio. Solu.
Gl.Rot.dicit. Quandoque alle.quis caſum circa id, ad quod non
erat obligatus, tunc ſufficit inſtrumentum, vt hic. Quandoq; alle.
circa id, ad quod erat obligatus, tunc non ſufficit iuramentum, vt
l.contraria.no.gl. ¶ Ultimo ad fi. oppo.§.ſi ex falſis inſtrumentis
l.j.ꝛ ij.Sol. Quidam dicunt quod hic in j.cauſa de falſo diſcuſſum
fuerat, ꝛ iſta eſt vera in ſe, ꝛ ei aliqualiter applaudit litera, que di-
9 cit in prin.fides approbata. Uel dicas † quod ſemper poſt ſenten-
tiam poteſt ſententia irritari pretextu falſorum inſtrumentorum, ſi
aliquis eſt paratus probare illa inſtrumenta falſa, ſed illud quod
in hac.l.eſt dictum, quod pars debet iurare, ꝛ ſimilia, illud non ha-
bet locum, niſi vſque ad ſententiam.

ADDITIONES.

a ¶ In actis redactum. Adde Pet.de Anch.in conſil.clxxiij.incip.
circa primum dub.ver.preterea licet inſtrumẽtum.ibi quod inſtru-
mentum productum licet non incorporatũ dicitur de actis, quan-
do aliquis vult eum redarguere de falſo, ꝛ ſatis in propoſito hic
quando inſtrumentum exemplatum faciat fidem, vide per Innoc.
in c.quoniam contra.extra de probat.
b ¶ Per inſtrumentum. Adde de hoc vt.§.eo.in l.apud eos.
c ¶ §. perpetuus. Adde ꝛ vide Inno.ibi qui dicit quod taliter re-
ſpõdenti ſuccurreretur, ſi ſatiſfecit aduerſario de ſuo intereſſe.alle.
l.de etate.§.ſi ex cauſa.ff.de interro.actio.de quo per eundem Bar.
ꝛ ibi doc.in l.ij.§.de eden.per Bald.in repe.l.ij.ff.de iureiu.ꝛ latiſſi-
me vide ampliationes per Fel.in d.c.§.perpetuus.

Plus valere quod agitur, quam quod ſimulatè
concipitur. Rubr. XXII.

LEX I.

1 ☞ Quando agitur vnum, ꝛ aliud per errorem ſcribitur, preualet
quod agitur.
4 Inſtrumento quando poſſit per partes contradici.
5 Contra preſumptionem iuris, ꝛ de iure, admittitur probatio, ex vo-
luntate vtriuſque partis, ꝛ etiam per partis confeſſionem. num.6.
7 Contractum fuiſſe fictitium, quomodo probabitur.

a IN contractibus [a] Glo.alle.quaſdam
concordantias, ex
quibus percepi iam talem doctrinam in hac materia.
1 breuiter dicit. Quandoq; agitur † vnum, ꝛ aliud ſcri-
bitur per errorem, tũc ſine dubio preualet quod agitur vt l.ſi quis
in fundi vocabulo.de lega.j. ꝛ l.qui quartam.eod.tit.ꝛ l.quoties.de
2 her.inſti.§.de teſt.l.errore. ¶ † Quandoque vnum [b] agitur, ꝛ aliud
b ſcribitur, per fallaciam vnius partis, ꝛ tunc idem, quod plus valet
3 quod agitur, vt §.eo.l.fin. ¶ Quandoque † vnum agitur, aliud ſcribi-
tur ſimulate, de partium voluntate, ꝛ tunc aut illud, quod in veri-
tate agitur, nullius eſt momẽti, ꝛ non valet quod agitur, nec quod
ſimulatur, ſed obſtat exceptio.§.de condi.ob turp.cau. l.j. ꝛ l.ſi ſub
ſpecie, §.de poſtu. Aut illud quod in veritate agitur, erat aliquod
in effectu, ꝛ tunc aut illud quod ſcribitur, fit per modum habilem,
ad transferẽdum vnam obligationem in aliam, ꝛ valet illud quod
ſcribitur magis, quam illud, quod in veritate fuit actũ, vt §.ſi cert.
pet.l.ſi ex pretio, ꝛ l.ſi pro mutua. Aut non fit per modum conuer-
tibilem, ſiue habilem ad hoc, ꝛ tunc valet plus quod agitur quam
quod ſimulate concipitur, vt per totum hunc titulum.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ In contractibus. Uide Bar.in l.Lucius.ff.depo.idem
in d.l.ſi quis. Et quando probatur inſtrumentum ſimulationis, vi-
de in l.ſi ex pretio.ſi cert.pet. Ita Bald.contra.§.ad Uelleia.l.anti-
que. Et quando inſtrumentum dicatur falſum, ꝛ quando ſimula-
tum, vide Bald.in l.ſi ex cautione.in j. q. de non nu.pe.ꝛ in l.mul-
tum.§.ſi quis alteri, vel ſibi.vbi ſing.vide de modo probandi ſimu-
lationem ꝛ quod ipſe no.in l.ij.de non num.pe. ¶ Adde Bartol.in
conſi.lxv.inci.Petrus.Rico.in j.vol.Pau.de Ca.in conſi.cclxxviij.ꝛ
conſi.ccxxviij.cum ſeq.ꝛ conſi.cccxxxj.ꝛ anteriori conſi.an exceptio
ſimulationis impediat executionem, per Pet.de Anch.conſi.ccc-
lviij. Ang.conſi.cclxxij.ccxviij.iij.lib. Alex.conſil.lxiij.ꝛ cxix.ꝛ ſeq.iij.
lib.Bal.conſi.cxlvj.v.lib.

P. PAV. P. ¶ In contractibus. Circa hanc legem inquantum lo-
quitur de ſimulatione mariti ad vxorem. quid in ſorore, ꝛ de qui-
buſdam coniecturis, vide Paul.conſi.lvj.ꝛ Barba.conſil.lxvj.vo-
lu.iiij.in j.dub.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ De materia ſimulationis ponit lat-
Angel.Aret.in §.j.num 50.ꝛ ſeq.Inſtit.de except.
b POMA. ¶ Quandoque vnum. Et not.quod cum plures ſint ſpe-
cies ſimulationis, vt colligi poteſt ex dictis Bar.hic quod volens
probare contractum ſimulatum, ad hoc vt poſſit obtinere, debet
probare modum, ꝛ ſpeciem ſimulationis.

ALIA LECTVRA.

IN contractibus. Quia breuis eſt, n-
ſummat, ꝛ ideo p-
eius declaratione dic, ꝙ quando vnum agitur, ꝛ aliud
ſcribitur per errorẽ, preualet, id quod agitur ſine dubio
vt l.ſi quis in fundi vocabulo.ff.de leg.j.§.de teſta.l.errore.ff.de he-
red.inſti.l.quoties.circa princ. Quandoque vnum agitur, ꝛ aliud
ſcribitur ex dolo, ſeu fallacia partis, ꝛ tunc ratione illius quod ſcri-
bitur, nihil valet, ſed illud quod agitur, ſi actum eſt, vt §.eod.l.fal-
ſum.l.cum precibus.§.de prob. Quandoque vnum agitur, ꝛ aliud
ſcribitur de voluntate partium, ꝛ tunc aut illud quod in veritate
agitur, eſt nullius momenti, ꝛ tunc nõ valet illud quod in veritate
agitur, nec illud quod ſimulate, vt l. j.§. de condic.ob tur-
poſtul. l. ſi ſub ſpecie. Quandoque illud quod in veritate agitur
valere poteſt, ꝛ tunc ſi quidem aliud ſcribatur per modum habi-
lem, ad transferendum vnum contractum in alium, ꝛ tunc illud
ſimulatur, preualet, ꝛ euacuatur quod in veritate fuit actum, vt
ſi cer.pet l.ſi ex pretio, ꝛ ff.ſi cert.pet.l.ſingularia, ꝛ iſto caſu oppo-
non poſſet exceptio ſimulationis. Si vero non fit per modum ha-
bilem ad transferendum vnum contractum in ſubſidium alterius,
tunc id, quod agitur, preualet, ꝛ loquitur totus iſte titulus. Opp.
4 §.arbitrium tute.l.fi. † Sol. Dicit glo.ibi ſpeciale, vt dixi in l.in exer-
cendis.§.ti.j. Aduerte, quantum eſt ad materiã d.l.in exercendis,
non eſt verum, quod ibi ſit ſpeciale, quia inuentarium ita poſſet re-
probari de falſo, ſicut aliud inſtrumentum, ſecundum omnes.
Quantum ad materiam legis noſtre dicas quod ſi inſpicio verba
teſtatoris, intelliguntur vt iacent fallit ibi ſcriptura preualet veri-
tati, ſed hec lex voluit aliud, ſcilicet quod rei veritas hec eſt. Illud
quod actum eſt inter partes, preualet ei, quod dictum eſt, hoc col-
ligitur ex tex.qui dicit in contractibus ꝛ in rubrica, tunc ad contra-
rium reſpondeo. Quandoque inſtrumentum ſcribitur de volunta-
te vnius partis tãtum, ꝛ contra eum, tunc dici non poteſt, ratione
a ſimulationis, [a] vt lege contraria, niſi ex magna cauſa ꝛ precedente
proteſtatione, vt l.qui in aliena, in fin.ff.de acqui.heredi. ¶ Con-
hoc oppon.infra, ad Uelleian.l.antique vbi inſtrumentum ap-
inter duos, ꝛ tamen contradici non poteſt.gl.dicit fallit ibi,
dicit, ibi loquitur in inſtrumento publico.hic text. debet in-
in inſtrumento priuato, quod non placet, quia de omni inſtrumen-
to loquitur. Dic ergo quod quando aliquis confitetur inſtrumen-
tum publicum ſcriptum de ſua voluntate, non poteſt venire con-
tra, dicendo non eſſe verum, quod ibi eſt ſcriptum, vt in contra-
ſed ſi vult dicere illud eſſe ſimulate conceptũ, de voluntate vtriuſ-
5 que partis, poſſet probari contrarium, nam contra † preſumptio-
nem iuris ꝛ de iure admittitur probatio ex voluntate vtriuſque
partis, vt dixi in authen.ſed iam neceſſe, infra de donatio.ante nu-
6 ptias.ꝛ gloſſ.in corpore vnde ſumitur, ſed † preſumptio, de qua lo-
quitur l.antiqua, eſt iuris ꝛ de iure, ergo poſſet probari cõtrarium
per confeſſionem partis precedentem, vel ſubſequentem, non
ro facit l. generaliter. de non nu. pecu. ꝛ ideo poſſet forte dici
inſtrumento eſt ſcriptum de voluntate partium, quod illam pecu-
niam habuit, ꝛ recepit, ꝛ etiam poſito quod in veritate non rece-
rit, inſtrumentum non poſſet dici falſum: ſed fictitium, non tamen
dicat, notarius habuit, ꝛ recepit, in preſentia mei notarij ꝛ teſtium
quia illud forte eſſet falſum. ¶ Op.ff.de vſufru.leg.l.ſi alij. Sol.
in gl.ꝛ tene ſolutionem Ro.gl.quod ibi non conſtabat cõtrarium
¶ Op.de omnibus legibus, que dicunt, quod res iudicata habe-
tur pro veritate. Dicit gl.fallit in illis legibus, vt ibi vis fit in ſenten-
tia, verum eſt, quod ibi ſcriptura preualet veritati, tamen non con-
tradicit huic legi. Hec enim lex loquitur in contractibus, ꝛ idi-
tarem in ſententijs, ſi ſententia daretur ficta, ꝛ hoc ageretur inter
partes, ꝛ iudicem, ſententia veritati non preiudicaret.ff.de
7 proluſorio. ¶ Quero qualiter probabitur iſta fictio. † Reſpondeo,
ſi poſſet probari per teſtes adſcriptos, qui interfuerunt tempore
contractus celebrati, hoc eſſet multum facile. Sed ſi tunc fuerunt
adhibiti teſtes, qui ignorabant id, qđ agebatur inter partes, tunc
puto, quod ſi probaret per teſtes, quod in prefationibus, hoc
in tractatu habito de contractu fiendo, hic in veritate agebatur
quod eſſet pignus, puta ſi fieret inſtrumentum venditionis, cor-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

eliis teſtibus abſq; lōgo interuallo,probaretur fictitium per illos teſtes,qui interfuerunt in tractatu.licet non in contractu.ff.de pac. l.item quia.§.fi.⁊ de verb.obl.l.Titia §.idem reſpondit.

ADDITIO.

¶Ratione ſimulationis. Adde quando contractus poteſt dici ſimulatus per contrahentem.⁊ vide per Barto.in l.filios.j.de his que in frau.cred.⁊ in l.ſicut.§. ſuperuacuum.quibus mo.pigno.vel hypo.per Joan.⁊ Alex. de Jmol.in l.nemo poteſt.ff.de leg.j. ⁊ per eundem Jmol.in ca.ad noſtram.de empt.⁊ vend.⁊ in ca.cum contingat.de iureiuran.⁊ in dictis locis,etiam quando appoſitum fuiſſet iuramentum.

LEX II.

Acta. Quando ſimulatio adhibetur de perſona ad perſonam,preualet veritas ſimulationi.hoc dicit.*

LEX III.

Emptione [a]contractus emptionis, intelligatur eſſe factus cauſa pignoris, maxime quando apponitur pactum de retrouendendo. Cy. hic tangit.Dic vt extra de pigno.cap.illo vos.de emptio.⁊ vendit. cap.ad noſtram.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Emptione.Vide que dixi in l.fin.C.de pact.pign.

P.PAV.P. ¶Emptione.In iſta lege eſt vna gl.ſingularis,quod contractus ſimulatus non firmatur iuramento.Jdem Bart.in l.ſi quis pro eo.de fide inſtru.Pan.in c.ad noſtram.de emptio.⁊ vend. Bar.in conſi.inci.quero dicit ſtatutum Bald.⁊ Angel.in l.fin.qui ſatiſda.cogan.⁊ Bal.hic in l.j.j.de oper.li.in rub.de iureiur.Ange. in l.j.de dote cau.non num.Jmo.in l.nemo poteſt.de leg.j.in c.cum contingat.de iureiuran.Pau.conſi.cclxxx.Si tamen eſſet iuratum in inſtrumento omnia in eo contenta eſſe vera,⁊ attendere ⁊ obſeruare non poſſet tunc dici quod ſit ſimulatum.Jta Alex.in d. l. nemo poteſt,niſi prius peteretur abſolutio a tali iuramento , vt ibi ipſe intelligit,vide eundem conſil.cxxxij.in ij.vol.⁊ conſil.xvij.in iij. vol.Jtem pro declaratione gl.vide concordan.per Jaſ.in l.cum ea. circa medium.C.de tranſactionib.vide ⁊ declara vt per eundem in l.ij.ad finem.ff.de iureiurando.

ALIA LECTVRA.

Emptione. Jn ſimulatione de cōtractu ad contractum,preualet veritas.h.d.quero ad quid eſt hoc vtile. Reſpondeo,quia pignore percepto fructus extenuant debitum,vt j.ti.e.l.j. quod in emptione non eſt, querunt doctores,vtrum ex eo quod in contractu emptionis apponitur pactum de retrouendendo, preſumatur contractus pignoris,de hoc habemus duas decretales extra de pign.c.illo vos. de empt.⁊ vend.c.ad noſtram.dic vt ibi.

LEX V.

* **Si falſum** Jnſtrumentum etiam a ſubſcribente poteſt dici falſum.hoc dicit. Facit l.ij. j.ſi quis alteri, vel ſibi. ⁊ iſta lex facit ad queſtionem de eo qui dedit notario exiſtēti ad banchum quandam ſcripturam non veram vt eam mittat in quaterno,nunquid teneatur de falſo.⁊ iſta lex tenet quod ſic,⁊ facit hec l.ad id quod dixi in l.ſi quis obrepſe-

a rit,[a]ff.de falſis.*

ADDITIO.

a ¶L.ſi quis obrepſerit.Adde Alex.de Jmo.ibi,⁊ in conſ.lxxiiij.iij. vol.⁊ Bar.in conſi.cxcix.incip. Tudertinus.in j.vol.⁊ eundē Alex. in conſi.lxx.⁊ in conſi.lxvij.eod.vol.

De commodato. Rubr. XXIII.

LEX I.

Equidem. Nota,quod quando quis ſuſcipit periculum caſus fortuiti in ſe,tenetur. De quo plene dicemus in l. ſed ⁊ ſi quis.§. queſitum,ti.ſi quis cautio,⁊c.

LEX II.

* **Eum eum.** Opp.in exceptione, reus debet probare, l. ij. ⁊ l. in exceptionibus. ff. de probat.ſed hic reus in excipiendo dicit non eſſe finitū tempus, ergo ipſe debet probare. Huius timore glo. vacillat. Tu dic quod qui agit actione ex contractu, debet probare ſubſtantialia contractus,ſed qui agit commodati,ad hoc vt probet commodatum,debet probare rem commodatam ad vſum,certo tempore limitatum,alias non eſſet commodatum,ſed precarium, vt no.ff.eo. l.ſi quis in commodato.§. ſicut. ideo hoc caſu negans commodatum,debet probare ea,que commodato incumbunt.*

LEX III.

* **De reſtituendis.** Qui commodat res cauſa pignoris,poteſt agere commodati,vt reſtituantur finito tempore pignoris. h. d. no.gloſ.que hic eſt,que tractat materiam qua actione debeat agi, quando commodatur res,vt pignoretur,⁊ plenius quam alibi.*

LEX IIII.

1 ☞Res cōmodata, quando poſſit retineri pretextu impēſarum.

2 Si actione commodati petitur quantitas, an poſſit cum debito compenſari.

a **Pretextu.** [a]Non eget ſummario. ¶Opp.⁊ vi-

1 detur quod † poſſit retineri. vt l.in

b rebus.§.poſſunt.ff.eo.Sol. Jbi propter impenſas [b] retinetur.⁊ iſtam materiam quādo retentioni ſit locus.ponunt hic doct.⁊ in l.ſi non ſortem.§.ſi centum.ff.de cond.indebi.dic.

2 vt ibi.¶Querit glo.†quid ſi actione commodati petatur quantitas,vtrum poſſit cum debito compenſari.Glo.dicit quod ſic. ſiue actio commodati detur ad intereſſe. ſiue ab initio commodata ſit quantitas,⁊ ſic intellige l.fi.de compenſa. Vide gl.iſtam que tenet quod quando pecunia debetur vt ſpecies.poteſt cōpenſari.Contrarium notatur in l.cum fundus.§.ſeruum tuum imprudens. ff. ſi cer.pet.⁊ ibi dixi. Quatenus ad propoſitum dico quod contraria gloſſ.loquitur quando illa ſpecies petebatur rei vendicatione,hic quando petebatur actione perſonali.Vltramontani tenent ſimpliciter contra illam gl.Videbitis in d.l.fi.j.de compenſationibus.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶Pretextu.Circa iſtam legem finalem ⁊ circa materiam retētionis,vide omnino Romanum ſing.cix. ⁊ que ſcripſi infra.ob chirog.pecu.in l.i.

b ¶Propter impenſas. Adde quod quando contra maritum, vel eius heredes agitur pro reſtitutione dotis, non poteſt fieri retentio pretextu expenſarum in re dotali factarum. l.vnica. §. taceat. ver.ſed nec ob impenſas.j.de rei vxo.actio.⁊ eſt ſpeciale fauore dotis,ſecundum Ang.in l.j.ff.ſol.ma.

De pignoratitia actione. Rub. XXIIII.

LEX I.

4 ☞Creditor an teneatur fructus conſeruare, ⁊ vendere tempore cariſtie.

a **Quod ex operis** [a]Redit⁹, qui percipiuntur ex pignore,extenuāt debitum,⁊ creditor tenetur ſi pignus per eum deterioretur.h.d.cum lege ſequenti ¶Nota quod fructus ex-

1 tenuant debitum.¶Secundo not.†quod creditor compēſat ſibi[b]

b fructus quos percipere potuit. ¶Oppo.ad † primum,quod fru-

3 ctus non cōpenſentur.de l.ſi conuenerit.ff.eo.So.Jntelligunt doc. hic, quando fructus ſunt conſumpti, alias ipſi fructus eſſent pignori,ſicut ipſum predium,vt l.j.j.de pactis pign.⁊ l.quamuis.j.in quibus.cau.pig.taci.contraha.¶Sed iuxta hoc moueo dubium,

4 †vtrum creditor teneatur fructus conſeruare, ⁊ vendere tempore cariſtie. Breuiter, quidam ſunt fructus, qui debent vendi primo tempore,quia ſtatim corrumpuntur, vt poma,⁊ ſimilia,⁊ illa conſeruari non debent, vt ff. vt in poſſ. leg. l. is.cui.§. qui legatorum. Quidam ſunt qui conſeruari poſſunt,⁊ illi ſunt conſeruandi, vt d. §.qui legatorum,non tamen tenetur eos conſeruare vltra annum, vt l.fin.§.pen.ff. de requi. reis. Jntra annum ergo alienet tempore competenti, ad modum diligentis patriſfamilias,⁊ cum intra annum alienare teneatur,vt d.l.non eſt preſumendum quod ea ſeruauerit de anno in annum, ⁊ ſic fecerit contra id quod lex vult.argu. ff.pro ſocio l.merito.

ADDITIONES.

a POMA. ¶Quod ex operis Vide Alexand.in conſi.cxviij.volu. iiij.Jmo.conſil.xviij.⁊ ad hanc legem omnino videas Alexand.in conſ.j.volu.ij.

b ¶Compenſat ſibi fructus. Adde quod quādo mulier ageret hypothecaria, conſtante matrimonio viro ad inopiam vergente, ⁊ fructus percipiat, quod non tenebitur compenſare. ⁊ eſt in dote ſpeciale contra Rap.in l.ſi conſtante in prin.ff.ſolu.ma. Jtem non extenuant ſortem fructus, quando vir conſtante matri. percepit fructus ex re ſibi pignorata pro dote per ſocerum. Caſus eſt in ca. ſalubriter,⁊ ibi Ho.⁊ doc.extra de vſur.⁊ per eundem habes alias duas limitationes ad iſtum text.⁊ ad l.creditor.ſeq.

LEX II.

a **Creditor.** [a]Nota text.ibi, quos percipere debuit,quia probare quod percepit eſt difficile, ſed probare quod percipere debuit, eſt facile, quia poteſt dici quod communi eſtimatione potuiſſet tantum locari,ſeu lucrari in anno.Tene menti.quia vtilia ſunt.